

Proloog

*Mijn ouders waren zestien toen ze mij kregen.
Ik ben dit jaar zestien geworden.
Ik heb geen idee of ik de zeventien of achttien ga halen.
Dat soort dingen heb ik niet in de hand.
Het enige wat ik weet, is dat ik niet veel tijd meer heb.*

*Kinderen groeien met sprongen.
En ik verouder met sprongen.
Wat voor anderen een uur is, is voor mij een dag.
Wat voor hen een maand is, is voor mij een jaar.
Als je het zo bekijkt, ben ik ouder dan mijn vader.
Mijn vader ziet zijn tachtigjarige gezicht in het mijne.
Ik zie mijn tweeëndertigjarige gezicht in het zijne.
Een onbereikbare toekomst en een ongeleefd verleden.
En we vragen elkaar:
Is zestien de juiste leeftijd om vader te worden?
Is tweeëndertig de juiste leeftijd om je kind te verliezen?*

*Mijn vader vraagt wat ik zou willen zijn als ik opnieuw geboren werd.
Ik antwoord met volle overtuiging:
'Ik wil jou zijn, pap.'
Hij vraagt waarom.
Er zijn toch zoveel betere dingen in de wereld?
Zachtjes en verlegen zeg ik:
'Ik wil jou zijn, zodat ik mij kan krijgen.
Zodat ik kan begrijpen hoe jij je voelt.'
Mijn vader huilt.*

Dit is het verhaal van de jongste ouders en het oudste kind.

Deel 1

1

Als het waait in mijn hoofd, maken de woorden die ik ken een kleine wervelwind. Woorden die gaandeweg uitdijen en platter worden, als vissen die in de zeebries te drogen hangen. Dingen die ik als kind leerde kennen noem ik in gedachten bij naam. Dit is sneeuw. Dat is nacht. Dat daar is een boom. Onder mijn voeten is de grond. Jij bent jij. Dingen om me heen die ik als klanken in me opnam en daarna als woorden die ik keer op keer overschreef. Nog steeds kan het me verbazen dat ik weet hoe al die dingen heten.

Toen ik klein was, deed ik niets anders dan woorden verzamelen. Mam, wat is dit? Mam, wat is dat? Iedereen werd er gek van. Het maakte niet uit of ik al wist hoe je iets noemde, ik vroeg elke dag weer naar het juiste woord alsof ik het nog niet kende. Als ik naar een nieuw voorwerp wees, produceerde mijn familie onbekende geluiden. Met mijn vragen leek ik hen te kunnen bespelen, zoals de wind een windklok bespeelt. Daarom hield ik zo van die vragen, meer nog dan van de antwoorden.

Regen was regen. Dag was dag. Zomer was zomer. Geleidelijk aan leerde ik allerlei woorden. Er waren woorden die je vaak gebruikte en woorden die je bijna nooit gebruikte; woorden die wortel schoten en woorden die zich als sporen door de lucht verspreidden. Zodra ik de zomer 'zomer' noemde, leek het alsof ik die voortaan in me had. Daarom bleef ik maar doorvragen. Aarde, boom, jij... Dit, dat, deze, die. Met elk woord breidde mijn wereld zich verder uit.

Inmiddels ken ik vrijwel alle woorden die je in het dagelijks leven nodig hebt. Het is belangrijk om te onthouden dat woorden wijder worden naarmate ze krimpen. Als je over de wind praat, gaat het niet om de vier tekens op een kompas, maar om wel duizend windrichtingen. Als je iets zegt over verraad, traceer je de schaduw van een opstaand kruis, die bij zonsondergang stilaan langer wordt. Als je het over 'jou' hebt, beschrijf je een vlakke grond waar een diepte onder verborgen ligt, als een met sneeuw bedekte gletsjerspleet. Dat onthouden is een van de moeilijkste dingen ter wereld. Want het waait vaak in mijn hoofd, en sinds mijn geboorte ben ik nooit jong geweest. Dat kun je trouwens ook van woorden zeggen.

Mijn eerste woordenwisseling met de wereld was in een dorp op het platteland, omringd door heuvels en beekjes. Ik leerde mijn naam en zette mijn eerste stapjes tussen meanderende waterwegen. Mijn ouders woonden in bij mijn grootouders en daar bleven we tot mijn tweede, toen mijn gebrabbel uitgroeide tot eenvoudige zinnen. Bijna alles wat de dorpsbewoners nodig hadden, maakten ze zelf. Daarom kwam ik vooral in aanraking met woorden die dicht bij het leven stonden, in tegenstelling tot mijn neefje, die opgroeide voor de tv en wiens eerste woordje 'LG' was.

Mijn oma had zes kinderen: vijf zonen en een dochter. Een keer vroeg ik aan mijn moeder: 'Mam, waarom hebben oma en opa zoveel kinderen terwijl ze het nooit goed met elkaar konden vinden?' Mijn moeder antwoordde beschaamd: 'Nou, dat heb ik haar ook eens gevraagd en blijkbaar was het gewoon telkens raak, die paar keer dat ze het deden.' Mijn moeder was de jongste van het gezin en stond in haar kindertijd bekend als Prinses Klote. Omdat ze opgroeide tussen grofgebekte mannen strooide ze te pas en te onpas met scheldwoorden. Als ik me voorstel hoe ze als meisje vloekend het hele dorp afstruinde, voel ik me

sterk met haar verbonden. Ze heeft nog steeds een kort lontje, maar ze zal haar woordkeus een beetje hebben getemperd toen ze besepte dat problemen niet magisch verdwijnen als je 'klote' zegt. Misschien drong dat tot haar door toen ze een dikke buik kreeg en van school werd getrapt, of toen mijn vader tot moes werd geslagen door haar vijf broers, of toen de andere meisjes haar het leven zuur maakten, of toen ze ten einde raad naar mijn onbetaalbare ziekenhuisrekeningen staarde.

Mijn opa heeft zijn schoonzoon nooit gemogen. Voornamelijk omdat 'die prutser het had geflikt om een kind te maken terwijl hij zelf nog een kind was'. Daarbij kon mijn vader 'zijn gezin niet onderhouden', al was dat niet zo opmerkelijk voor een zestienjarige middelbarescholier. Al bij hun eerste ontmoeting onderwierp mijn opa hem aan een kruisverhoor.

'Nou, waar ben je goed in?'

Het nieuws over de zwangerschap had een orkaan aan gehuil en geruzie door het huis gestuurd, maar die was inmiddels gaan liggen. Mijn vader knielde voor mijn opa neer en zei het eerste wat er in hem opkwam.

'Ik ben goed in taekwondo, meneer.'

Mijn opa gromde. De taekwondokunsten van mijn vader hadden hem een plek bezorgd op de grootste middelbare school voor sporttalenten in de provincie, maar hij verdiende er geen geld mee. Toen mijn opa lang zweeg, werd mijn vader zenuwachtig.

'Zal ik het laten zien?'

Hij balde zijn vuisten alsof hij mijn opa in zijn maag ging stompen. Mijn opa deinsde terug.

'En hoe brengen die knuisten van jou dan geld in het laatje?'

'Eh, als ik mijn diploma haal, kan ik bij een kleine taekwondoschool...'

Hij maakte zijn zin niet af, wetend dat hij zijn diploma met geen mogelijkheid zou halen.

Mijn opa had geen hoge verwachtingen, maar probeerde hem nog een kans te geven: 'Waar ben je nog meer goed in?'

Allerlei ideeën schoten door zijn hoofd. Hij was goed in Street Fighter, maar als hij dat zou zeggen, zou mijn opa hem waarschijnlijk in zijn gezicht meppen. Hij was goed in leraren stangen, maar zelfs hij begreep dat dat niet het antwoord was dat zijn schoonvader wilde horen. Waar was hij nou echt goed in? Met de handen in het haar moest hij toegeven: 'Ik weet het niet, meneer.'

En op dat moment besepte hij: aha, ik ben goed in opgeven!

Toen mijn vader was vertrokken, zei mijn opa cynisch: 'Veel te jong een kind verwekken. Dat is het enige waar hij goed in is.'

'Nou, dat is toch ook wat,' mopperde mijn oma.

Mijn moeder zat er keurig bij, haar haar in een scheiding vastgespeld, en liet het commentaar over zich heen komen. Mijn opa staaarde voor zich uit.

'Als je geen geld hebt, moet je op zijn minst je mannetje kunnen staan. Maar deze knaap... Hij lijkt me een halvegare.'

Hij leek niet zozeer teleurgesteld in wat zijn dochter had uitgespookt als wel in haar smaak. Maar zijn oordeel over mijn vader was onvolledig. Mijn vader was namelijk niet zomaar een halvegare, maar een roekeloze en avontuurlijke halvegare, en daarmee de gevaarlijkste in zijn soort. Zo raakte hij op zijn trouwdag slaags met de huwelijksvoltrekker en liet vervolgens mijn moeder in de steek om met zijn vrienden rond te hangen. En hij bleek op ieder zakelijk voorstel van zijn vrienden in te gaan om er binnen de kortste keren een potje van te maken. Toch beschouwde hij ons familiemotto – 'Op vrienden kun je bouwen' – als heilig. Tijdens een uitje naar de tempel Bulguksa liet hij de spreuk kalligraferen en inlijsten bij de souvenirwinkel, waarna hij hem trots bij ons thuis aan de muur hing. Als mijn moeder de draak met hem wilde steken, zei ze liever: 'Op sukkels kun je kauwen.' Misschien wat grof, maar goed, mijn

moeder gaf spreekwoorden nu eenmaal graag een eigen draai. Ze dacht ook dat 'Boontje komt om zijn loontje' betekende dat je voor je salaris naar je werk kwam.

Mijn opa jutte mijn vader op om zo snel mogelijk zijn school af te maken. Omdat hij een medeleerling had bezwangerd en daarom van school werd geschopt, moest hij zich aanmelden bij een school in de buurt om een praktijkdiploma te halen. Dat zou mijn opa wel voor hem regelen. Helaas gingen geruchten als een lopend vuurtje door het dorp en was geen enkele school bereid om hem aan te nemen, want iemand als hij betekende reputatieschade en zou andere leerlingen op ideeën brengen. Mijn opa, die zichzelf als een invloedrijke buurtbewoner zag, voelde zich vernederd en stelde voor dat mijn vader dan maar een tijdje in de bouw ging werken. Een man zonder baan was ondenkbaar. Aan de ene kant zou mijn vader zijn groeiende gezin kunnen onderhouden, maar aan de andere wilde mijn opa hem laten voelen dat de wereld geen speeltuin was. Als deze knakker het lef had zijn dochter aan te raken, zou hij hem wel eens een lesje leren. Bovendien moest hij in zijn vrije tijd blijven studeren, zodat hij op een gegeven moment staatsexamen kon doen. Omdat zijn eigen familie geen geld had om hem te steunen, had hij naar mijn opa te luisteren en moest hij bij zijn schoonfamilie intrekken.

Rond die tijd startte de lokale overheid een campagne om toeristen naar de regio te lokken, met de slogan: 'Daeho, daar vermaak je je.' De economie kreeg een kortstondige oppepper. Een stoet graafmachines, betonmixers en vrachtwagens reed ons kalme dorp in en al snel zat alles onder het stof. Aan de scholen die last zouden ondervinden van de werkzaamheden verschaftte het bouwbedrijf gratis schoolspullen – schriften, balpennen, correctievloeistof, gekleurde post-its, vulpotloodvullingen, allemaal bedrukt met het bedrijfslogo. De dorpsbewoners kregen wasmiddel, kookgerei en keukenapparaten. Maar zoals met

alle gratis spullen zat er een luchtje aan hun vrijgevigheid. Hoe dan ook, het belangrijkste project was het aanleggen van een soort ecologisch pretpark: overal werden kanalen gegraven om rondvaarten mogelijk te maken. Op de lange termijn zouden een paar dorpen, inclusief het onze, onder water worden gezet.

Mijn opa was een zakelijk ingestelde man. Met het oog op de toestroom aan arbeiders uit omliggende dorpen bouwde hij een betonnen huisje in de voortuin. Hij stond één kamer af aan mijn ouders en verhuurde de andere drie. Hoewel de kamer ontzettend krap was en je de keuken nauwelijks een keuken kon noemen, konden mijn ouders niet klagen omdat ze er gratis mochten wonen. Mijn vader werkte op de bouwplaats met de dagloners die het betonnen huisje met ons deelden. Op het werk werd hij geplaagd, maar hij was ook geliefd: iedereen noemde hem 'Han de Man'. De ouderen in het dorp gaven hem schouderklopjes en zeiden: 'Geen zorgen, in deze streek is een man volwassen zodra hij trouwt', en ze graptten: 'Goh, de familie Choi heeft er een gratis schoonzoon bij!' In het begin was mijn vader blij met zijn werk. De bouwvakkers hadden een vlotte babbel en hij werd door zijn schoonfamilie gerespecteerd. Hij had sowieso al met taekwondo willen stoppen, want daar hield hij alleen maar blauwe plekken aan over. Nu hij aan het echte leven was begonnen en met echte mannen samenwerkte, wilde hij een berg beklimmen, zijn shirt openscheuren en naar beneden brullen: 'Hier ben ik, wereld!' Maar binnen een paar dagen beseftte hij hoe vermoeiend het was om de kost te verdienen met zware fysieke arbeid.

Mijn vader kreeg het blijde nieuws te horen in een café dat voornamelijk door scholieren werd bezocht, vlak bij het regionale busstation. Mijn moeder was er een paar keer op groepsdate geweest. Een van die keren had ze een jongen ontmoet die bij een motorbende zat, en niet lang daarna kwam hij op zijn motor naar haar school en reed op zijn achterwiel vijf rondjes om

het schoolplein, terwijl hij riep: 'Mira! Ik hou van je!' Daarna scheurde hij weg en liet een enorme stofwolk achter. Alle Mira's van school – Kim Mira, Park Mira en mijn moeder, Choi Mira – werden bij de directie op het matje geroepen.

De groepsdates begonnen meestal in het café en eindigden in een karaokezaak. Verlegen jongens die in het café geen woord zeiden, lieten zich helemaal gaan zodra ze een microfoon in hun handen hadden. In de bedompte karaokeruimte schoven ze de tafel aan de kant en dansten wild op de muziek van Seo Taiji of Deux, terwijl ze zongen: 'De tijd gaat nooit stoppen, yo!' Of: 'Als ik jou wil veroveren, zal ik dapper moeten zijn.' Een van de meisjes zong altijd de eerste paar maten van een duet en legde dan de microfoon speels op tafel, zodat de jongen die haar leuk vond hem kon pakken en de volgende regel kon zingen. Als de jongens nog niet voor de schoonheid van mijn moeder waren gevallen, dan vielen ze voor haar stem. Wanneer zij de microfoon neerlegde, werd erom gevochten. Hoewel er in totaal vijf middelbare scholen voor jongens in de omgeving zaten, was ze maar van weinig jongens gecharmeerd. De jongens die een beroepsopleiding deden, zoals die van de landbouwschool, waren meestal heldhafter en scheutiger met geld, terwijl de jongens met alfapakketten hun zelfverzekerdheid ergens anders vandaan haalden. Tot ze mijn vader tegenkwam, had ze nog nooit iemand van de sportklas ontmoet. Dat gebeurde trouwens niet op een van die groepsdates maar per toeval, op een onverwachte plek. Hoe dan ook, mijn moeder zag in hem een soort combinatie van de andere jongens: hij was trots omdat hij zijn draai had gevonden en beschaamd omdat zijn talent niets met boeken te maken had, maar met sport.

Op de dag dat mijn vader te horen kreeg dat ik bestond, was het café nagenoeg leeg. Hij keek mijn moeder vluchtig aan, vroeg zich af waarom ze zo zorgelijk keek en vreesde dat ze het voor de tweede keer uit wilde maken. Ze hadden elkaar al een tijdje niet gezien en ze zag er plotseling zo volwassen uit. Ze

nipte van haar limonade en likte haar lippen af.

‘Daesu, kom eens hier.’

‘Waarom?’

‘Doe nou maar gewoon.’

Hij leunde over de tafel. Ze schermde haar mond af en fluis-terde in zijn oor. Haar zachte adem kietelde de donshaartjes op zijn oor. Hij grijnsde en kon zich nauwelijks concentreren op wat ze zei. Toen trok hij wit weg.

‘Waarom vertel je me dat nu ineens?’ riep hij.

De paar anderen in het café keken om.

‘Waarom schreeuw je zo?’ ontplofte mijn moeder, haar stem nog luider dan die van mijn vader. ‘Ik heb een hekel aan mensen die schreeuwen!’

‘O, sorry.’

Ze staken hun zestienjarige koppen bij elkaar om een uitweg te verzinnen, maar die leek er niet te zijn. Mijn vader keek naar zijn voeten en speelde met het parasolletje in zijn parfait.

‘Mira, ik...’ begon hij en hij somde op wat een enorme loser hij was en dat hij nooit een goede vader zou kunnen zijn, dat hij blut was, dat hij bang was om mensen teleur te stellen en dat een paar familieleden van hem – dat bedacht hij zich ook ineens – kanker hadden gehad. Hij ratelde onsamenhangend door en mijn moeder wachtte geduldig.

‘Daesu,’ zei ze vriendelijk.

‘Ja?’

‘Ken je dat insect dat zichzelf met vogelstront camoufleert zodat de vogels hem niet opeten?’

‘Wat is daarmee?’

‘Daar doe je me aan denken.’

Op een dag stapte Han Sumi, de beste vriendin van mijn moeder, op haar af.

‘Mira, wat is er met jou aan de hand?’

‘Hm? Wat bedoel je?’